

KÖNYVISMERTETÉS

N. N. Rovinszkij: A Szovjetunió állami költségvetése

(Pénzügyi Kiadó, Budapest, 1952, 415 old.)

Rovinszkij könyve a Szovjetunió állami költségvetésének kérdéseivel foglalkozik. A tanulmány két kötetből áll. Magyar nyelven most jelent meg az első kötet. Ebben a kötetben a szerző három fő témával foglalkozik:

A Szovjetunió költségvetésének felépítésével;

a Szovjetunió költségvetésének összeállításával és elfogadásával;

a Szovjetunió költségvetésének végrehajtásával.

A Szovjetunió és a szövetségi köztársaságok törvényhozása állapítja meg a költségvetés felépítését, a kiadások és bevételek nagyságát, az egyes köztársaságok közti elosztását, felülvizsgálatának, elfogadásának, ellenőrzésének rendjét. A költségvetési jogokat a költségvetési törvények szabályozzák.

A Szovjetunió kiadásainak összetételét és tartalmát az állam alapvető funkciói határozzák meg. Így a kiadások négy fő fejezetre oszlanak: a népgazdaság fejlesztésére, kulturális és szociális szükségletek fedezésére, államigazgatási szervezet fenntartására, és a fegyveres erők fenntartására fordított kiadásokra.

A népgazdaságra fordított kiadások felhasználása szervesen összefügg azzal a ténnyel, hogy a termelési eszközök döntő része a szovjet állam tulajdonában van. A népgazdaságra fordított kiadások eredménye: a termelés szakadatlan emelkedése, az áruforgalom kiszélesedése, a nemzeti jövedelem és ezzel a költségvetés forrásainak növekedése, amelynek döntő alapját az állami vállalatokból befolyó bevételek alkotják. Ezért a szocializmus építésének

döntő feltétele a vállalatok jövedelmezőségének fokozása, a tervenfelüli felhalmozásokért és a forgóeszközök megtérülésének gyorsításáért folytatott harc.

A szociális kiadások közé tartoznak az egészségvédelmi intézetek fenntartására fordított összegek. A Szovjetunióban minden dolgozó számára biztosítva van az ingyenes orvosi kezelés, öregség, betegség vagy rokkantság esetén pedig a megfelelő ellátás.

A fegyveres erők megerősítésére fordított kiadások az ország védelmét szorgalmazzák minden külső támadás ellen. A Szovjetunió békepolitikát folytat, de egyben éberrel őrködik határai, a szovjet állampolgárok biztonsága felett.

Az államigazgatási kiadások az állam gazdasági szervező, szociális és kulturális nevelő munkájával, valamint a szocialista tulajdon és a polgárok jogainak védelmével kapcsolatosak.

A Szovjetunió állami költségvetésének alapvető forrását a szocialista gazdaságból származó bevételek adják (mintegy 85 százalék). A bevételekhez tartoznak még a lakosság befizetési és önkéntes hozzájárulásai, mely utóbbiak államkölcsonök formájában kerülnek a költségvetésbe.

A szocialista gazdaság befizetési között a legfontosabb a forgalmiadó és a nyereségrészesedés befizetése, amelyek a vállalatok termékeiben realizált terméktöbblet pénzbeni felhalmozódását fejezik ki. Ezeket az összegeket a Szovjetunióban az egész társadalom szükségleteinek kielégítésére fordítják. Itt mutatkozik meg az önköltség-csökkentés óriási jelentősége, mert minden megtakarítás csak növeli az állam bevéte-

leít és így a népgazdaság építésére fordított kiadásokat is.

A következő fejezet az önálló gazdaságos elszámolású vállalatoknak és a költségvetési előirányzat alapján finanszírozott intézményeknek a költségvetéssel való kapcsolatával foglalkozik.

Az önálló gazdaságos elszámolású vállalatok pénzügyi mérleg alapján dolgoznak. E mérlegek tartalmazzák az összes bevételek és kiadások terveit, a nyereségbefizetés tervét, a forgóeszközök terveit, a beruházások terveit.

A költségvetési előirányzatot alapuló intézmények összes kiadásait az állam fedezi és bevételeik is teljes egészében az állami költségvetésbe folynak be. Külön tervezik ez intézmények személyzeti létszámát. Ilyen intézmények az igazgatási, közoktatási szervek, egészségvédelmi intézmények. A gép- és traktorállomások ugyancsak a költségvetési előirányzat alapján dolgoznak.

A Szovjetunió egész gazdasági életét a népgazdasági terv határozza meg és a terv alapján állítják össze az állami költségvetést is.

A helyes összeállítás alapelvei a következők:

a költségvetés teljes összehangolása a népgazdasági tervvel;

az összes bevételi források maradéktalan felhasználása és a legszigorúbb takarékoság megvalósítása;

a költségvetési előirányzatok megállapításakor minden forrás figyelembevétele;

a mérlegmódszer alapján a költségvetés összeállítása.

Az állami költségvetést évente készítik el. A népgazdasági terv alapján állapítják meg a költségvetés bevételi részének nagyságát és összetételét, valamint a népgazdasági terv teljesítéséhez szükséges kiadások méreteit és rendeltetését.

A Szovjetunió költségvetése nemcsak hogy mindig egyensúlyban van, hanem jelentékeny bevételi többlettel zárul.

A Szovjetunió költségvetési rendszerére jellemző a teljes egység. Ez abban nyilvánul meg, hogy az egész költségvetési rendszer (szövetéségi köztársaságok, autonóm területek, városok helyi költségvetése) a Szovjetunió állami költségvetésében egyesül.

A költségvetést a Szovjetunió pénzügyminisztériuma készíti el és terjeszti a minisztertanács elé. A minisztertanács az elfogadott költségvetést a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elé terjeszti jóváhagyás végett. A Legfelsőbb Tanács mindkét háza meghallgatja a minisztertanács jelentését, mindkét háznak joga van a költségvetés módosítására javaslatokat tenni.

A törvényhozás által elfogadott költségvetés állami pénzügyi terv. A végrehajtás a Szovjetunió minisztertanácsa, a szövetségi köztársaságok minisztertanácsai és a szovjetek végrehajtóbizottságának feladata.

Azokat az összegeket, amelyeket a költségvetés az egyes kiadások teljesítésére állapít meg, költségvetési hiteleknek nevezik. A hitelek alapján negyedévi bontásban hitelkereteket nyújtanak, amelyek betartására szigorúan ügyelnek.

Rovinszkij könyve igen bőven és részletesen, számos példa és adat alapján mutatja be a Szovjetunió állami költségvetésének felépítését, tervezését és végrehajtását. Népi demokratikus államunk számára nagyfontosságú e munka. A Szovjetunió évtizedes tapasztalatai alapján tárja elénk a szocialista költségvetés fölényét, útmutatást ad költségvetéseink elkészítéséhez. Ennek rendkívül nagy jelentősége van, mert szocializmust építő országunk költségvetése a legfőbb eszköz arra, hogy a bevételeket és felhalmozásokat a szocialista bővített újratermelés érdekeinek megfelelően osszuk el. Egyben hatékony eszköz a tőkés elemek korlátozására és kiszorítására.

A könyv magyar nyelven való megjelenése lehetővé teszi, hogy felhasználjuk a Szovjetunió e téren szerzett tapasztalatait szocialista pénzügyeink megerősítése érdekében.